

LUTKOVNO GLEDALIŠČE
MARIBOR

Jera Ivanc

RDEČA KAPICA

Gradivo pripravila Tanja Lužar

PREDLOGI ZA PRIPRAVO NA OGLED

Pravljico o Rdeči kapici poznamo predvsem po meščansko moralistični predelavi bratov Grimm, prvi zapis o dekletu v rdečem in o njenem srečanju z volkom pa sega že v enajsto stoletje. Ja, *Rdeča kapica* je ljudska pravljica. Še danes nastajajo nove in nove različice, ki se v podrobnostih spreminjajo in prilagajajo času. Tudi naša je nova, čeprav je polna starega: od maminih prepovedi do košarice za babico, od volkovega velikega trebuha do metafore odraščanja. Kaj smo tudi izpustili, denimo lovca, kaj dodali, denimo babuške/matrjoške. Rdeča kapica je dobila ime, volk je dobil sladoled, ušesa zajca, oči sovo, zobje pa dedka. In odraščanje? »Če boš samo slepo ubogala, se ne boš ničesar naučila in ne boš nikoli odrasla,« reče babica svoji vnučki. Zato se Maša še enkrat odpravi skozi gozd, tokrat po svoji poti. Resda je ta polna pasti, denimo prijaznih volkov s sladoledi, a pravljice so zato, da se naučimo pasti prepoznati, da se jim ognemo in odrastemo brez hujših brazgotin. Predvsem je važno, da na svoji poti poslušamo srce, ne trebuha. Če na začetku zagrešimo kakšno napako, ni nič narobe. Na napakah se učimo, kajne, otroci?

O EKIPU USTVARJALCEV

JERA IVANC

AVTORICA BESEDILA

Jera Ivanc izhaja iz gledališke družine, diplomirala je na Oddelku za klasično filologijo Univerze v Ljubljani. Glavno področje njenega ustvarjanja je gledališče.

V dvajsetih letih je kot dramaturginja, avtorica ali prevajalka soustvarila več kot štirideset odrskih postavitev v večini slovenskih gledališč z dobrim ducatom režiserk in režiserjev. Tri leta je umetniško vodila Lutkovno gledališče Ljubljana. Napisala je dve komediji (*Prevare*, 2014, ki je bila na Dnevih komedije v Celju nagrajena kot zlahtna komedija po izboru strokovne žirije in občinstva, in *Še vedno mame*, 2016) ter štiri besedila za otroke (*Peter Pan*, 2017, *Svetilnik*, 2006, *Zakaj verjeti v zmaje*, 2005, in *Perzej*, 2006), skupaj z Iztokom Kovačem pa tudi scenarij za plesno predstavo po predlogi pesmi *Hud pesjan*, 2017. Prevaja iz grščine in latinščine, predvsem dramatik. Prevedla je Plavtovo komedijo *Dvojčka*, Senekovi tragediji *Tiest* in *Medeja*, Seneki pripisano zgodovinsko dramo *Oktavija* ter šest Evripidovih tragedij: *Alkestida*, *Orest*, *Heraklovi otroci*, *Prošnjice*, *Trojanke* in *Andromaha*. Zadnji bosta izšli konec leta.

Najraje spi, premišljuje in s svojima sinovoma trenira domišljijo. Kadar ne počne nič od tega, takrat bere ali brklja po vrtu.

YULIA ROSCHINA

REŽISERKA

Yulia Roschina se je rodila leta 1982 v Moskvi, leta 1990 pa se je preselila v Slovenijo. Študij gledališke in radijske režije na ljubljanski AGRFT je zaključila leta 2009. Posveča se režiji gledaliških predstav za otroke različnih žanrov, režiji avtorskih projektov, režiji oper in predstav za odrasle. Med njenimi režijami velja omeniti gledališke predstave, kot so *Deklica za ogledalom* Dima Zupana (Gledališče Koper, 2009), avtorski projekt *Vse Fedrine ljubezni* (po predlogi romana Žaluzija Alaina Robbe-Grilleta, Gledališče Glej, 2010), lutkovna predstava *Ribica (in) Meena* (Gledališče Koper, 2011), avtorski plesno-gledališki projekt *Sva.En.Sam* (po literarni predlogi Dialog v vrtu palače Fernanda Pessoa, Plesni Teater

Ljubljana, 2011), lutkovno predstavo *Bezgova pravljica* Eve Kraševca (dramatizacija pravljice *Bezgova mamka* Hansa Christiana Andersena, Lutkovno gledališče Ljubljana, 2013), dramski uprizoritvi *Ko je otrok bil otrok* Ivorja Martinića (avtorsko besedilo po inspiraciji filma Wima Wendersa *Nebo nad Berlinom*, Mestno gledališče Ljubljansko, 2015) in *Gospa Bovary* Nebojše Pop-Tasića (dramatizacija romana *Gospa Bovary* Gustava Flauberta, SNG Nova Gorica, 2015), avtorsko besedilo *Zakaj ptiči pojejo* Nebojše Pop Tasića (SNG Nova Gorica, september 2016) in dramsko predstavo za otroke *Peter Pan* Jere Ivanc (dramatizacija pravljice Peter Pan Jamesa Matthewa Barrieja, Lutkovno gledališče Ljubljana, 2017).

V sodelovanju s Slovenskim komornim glasbenim gledališčem je režirala operni enodejanski *Težave na Tahitiju* Leonarda Bernsteina in *Telefon* Giana Carla Menottija (Cankarjev dom, 2012), komorno opero *Ogoljufani sodnik* C. W. Glucka (Cankarjev dom, 2012), opero za otroke *Rdeča kapica* Césarja Cuija (Cankarjev dom, 2013) in komično opero *La Cecchina ali Nikogaršnja hči* Niccola Piccinnija (Cankarjev dom, 2014). V sodelovanju s SNG Maribor je režirala opero *Granatno jabolko* Tomaža Sveteta (Opera SNG Maribor, 2013) in opero *Figarova svatba* W. A. Mozarta (SNG Opera in balet Ljubljana, 2016).

Kot asistentka režije je sodelovala pri gledališki predstavi *Žabe* (režija Jernej Lorenci, Gledališče Ptuj, 2010), lutkovni predstavi *Romeo in Julija* (režija Jaka Ivanc, Lutkovno gledališče Ljubljana, 2011) in filmu *Razredni sovražnik* (režiser Rok Biček, produkcija Triglav Film, 2012). Prav tako je kot asistentka montaže sodelovala pri filmu *Družina* (režiser Rok Biček, produkcija Cvinger film, koproducenta RTV Slovenija, Zwinger film, 2017).

Za predstavo *Gospa Bovary* je prejela Borštnikovo nagrado za najboljšo režijo in grand prix za predstavo v celoti na 17. mednarodnem festivalu komornega gledališča Zlati lev v Umagu, 2016.

VASILIJA FIŠER

SCENOGRAFKA IN KOSTUMOGRAFKA

Vasilija Fišer je študirala scenografijo na Umetniški univerzi v Gradcu (prej Visoka šola za glasbo in upodabljalno umetnost v Gradcu) v Avstriji. Po končanem študiju je delala kot asistentka v graški operni in dramski hiši (Oper Graz in Schauspielhaus Graz). V svoji dvajsetletni karieri je kot scenografka in kostumografka sodelovala z različnimi gledališči, sodelovala pa je tudi pri filmu (v Sloveniji, Avstriji, Nemčiji in na Hrvaškem).

Za svoje delo je bila večkrat nagrajena, med drugim je trikratna dobitnica zlate paličice: za scenografijo uprizoritve *Sneguljčica in sedem palčkov*, za scenografijo uprizoritve *Pastirica in dimnikarček* ter za scenografijo in kostumografijo pri uprizoritvi *Žužkerada*, prav tako je dobila bršljanov venec (priznanje ZDUS-a za umetniške dosežke za leto 2013) in druge nagrade.

Z Lutkovnim gledališčem Maribor je nazadnje sodelovala pri uprizoritvi *Krst pri Savici* (2010).

RAVIL SULTANOV IN NATALIJA SULTANOVA IGRALCA

Ustanovitelj in člana Zavoda Bufeto, edine profesionalne ustanove v Sloveniji, ki goji in razvija klovnovsko gledališče – sintezo klovnade, cirkusa in gledališča, sta diplomanta slovite Akademije za cirkuške umetnosti v Moskvi. S samostojnimi klovnovskimi predstavami sta nastopala v številnih evropskih državah, že več kot dvajset let pa razveseljujeta tudi slovensko občinstvo. Za svoje delo sta prejela nagrado zlata paličica.

Nase pa nista opozorila samo s svojimi avtorskimi predstavami, temveč tudi kot soustvarjalca in/ali igralca v mednarodno nagrajenih predstavah: *Klovni* (režija Eduard Miler) *Silence*, *Silence*, *Sen kresne noči*, *Pika*, *Kralj Ubu ali Poljaki*, *Dream*, *Sneguljčica*, *Otella* (v režiji Vita Tauferja) in v predstavah *Kralj Ojdip*, *Tri sestre* (v režiji Tomija Janežiča), *Sluga dveh gospodarjev* (režija Boris Kobal), *Burkaški misterij* (režija Matjaž Latin), *Svetniki* (režija Jaka Ivanc), *Zakaj?* (režija Barbara Bulatovič), *Kokolorek* (režija Matjaž Latin), *Orkester Titanik* (režija Matjaž Latin), *Katka in Bunkec* (režija Jaka Ivanc), *Španska princeska* (režija Katja Pegan), *Kositrni vojak* (režija Ivan Peternel), *Moment* (režija Magdalena Reiter) ...

Ravil Sultanov deluje tudi kot režiser (*Presenetljivo potovanje kositrnega vojaka*, *Jelizaveta Bam*, *Električna invazija*, *Simplissimus Simpl*, *Igra o W. Shakespearu: Tajna velikega Feniksa*, *Klovnov rojstni dan*) in filmski igralec; za vlogo v filmu *Cirkus fantasticus*, v režiji Janeza Burgerja, je na 13. festivalu slovenskega filma prejel nagrado vesna za najboljšo stransko moško vlogo. Nastopil je tudi v ruskem filmu *Solo na minom pole* (režija Valentin Donskov). Idejno je zasnoval in/ali nastopil tudi v predstavah *Cirkus Šardam*, *Jelizaveta Bam*, *Psiček iz megle*, *Luna na cesti*.

LUCIJA TRATNIK

IGRALKA

Lucija Tratnik se je rodila 1989. leta v Ljubljani. Diplomirala je na AGRFT pod mentorskim vodstvom igralkice Jožice Avbelj in režiserja Jerneja Lorencija. Po študiju je izvedla interaktivni avtorski projekt *Ženo zeleno*, zanj pa se je priučila fotografije, snemanja in montaže.

Kot igralka je sodelovala v magistrski predstavi Maruše Kink *Tri sestre* (po motivih A. P. Čehova). Predstava je doživela uspeh tako doma kot v tujini. Z Mestnim gledališčem Ptuj je sodelovala pri uprizoritvi *Mehanični levi* režiserja Marka Čeha. Igrala je v več kratkih filmih, za vlogo Ane v filmu *Riot Ana* pa je prejela nagrado puljskega festivala Film pod zvezdami. Pred kratkim je zaključila projekt celovečernega filma *Unstill* (režija Andraž Kadunc). Poleg igralskega se preizkuša tudi kot pesnica in dramatesa.

BRANKO ROŽMAN

AVTOR GLASBE

Branko Rožman je pogost sodelavec v Lutkovnem gledališču Maribor. Sodeloval je pri številnih uprizoritvah: *Meso ali Razodetje* (grand prix Lutkovnega bienala 2011), *Ostržek*, *Kurent*, *O kuri, ki je izmaknila pesem*, *Prihaja cirkus!* ...

Je dobitnik treh Borštnikovih nagrad za glasbo (2012, 2013 in 2014) in je dolgoletni član stalne ustvarjalne ekipe režiserja Jerneja Lorencija, letošnjega prejemnika nagrade Premio Europa. Z režiserko Yulio Roschino je sodeloval pri predstavah *Gospa Bovary* (grand prix Zlati lev 2016, Borštnikova nagrada za režijo), *Peter Pan* in *Zakaj ptiči pojejo*.

JAKA VARMUŽ

OBLIKOVALEC SVETLOBE

Jaka Varmuž je fotograf, oblikovalec svetlobe in avtor projekcij. Po zaključenem šolanju na mednarodno priznanem Institutu za multimedijo (SAE) je nadaljeval izobraževanje v Amsterdamu in Londonu. Nato je deloval najprej kot fotograf (reportažna in gledališka fotografija) in sodeloval pri več kot 15 samostojnih in skupinskih razstavah doma in v tujini, nato pa kot oblikovalec svetlobe ali avtor projekcij. Soustvaril je več kot sto gledaliških, plesnih in opernih uprizoritev v profesionalnih in ljubiteljskih gledališčih, sodeloval pa je tudi pri državnih proslavah ter na koncertih priznanih izvajalcev. Z Lutkovnim gledališčem Maribor sodeluje prvič, z režiserko Yulio Roschina pa je sodeloval že večkrat: *Peter Pan* (LGL, 2017), *Zakaj ptiči pojejo* (SNG Nova Gorica, 2016), *Figarova svatba* (SNG Opera Ljubljana, 2016), *Sva.En.Sam* (LGL in PTL, 2011) ...

VODILA ZA OBRAVNAVO PO OGLEDU PREDSTAVE

PRAVLJICA

Pravljico *Rdeča kapica* poznamo danes predvsem kot zapis bratov Grimm, v resnici pa gre za ljudsko pravljico.

Ljudsko pravljico prepoznamo po nekaterih osnovnih značilnostih: avtor ni znan in ker se prenaša z ustnim izročilom, se v podrobnostih ves čas spreminja in prilagaja.

Rdečo kapico lahko beremo v različnih življenjskih obdobjih: kot pravljico za odrasle izpod peresa francoskega avtorja Perraulta ali kot pravljico za otroke bratov Grimm. Zapisi ljudskih pravljič se spreminjajo glede na čas nastanka in glede na ciljno občinstvo, opazimo pa lahko, da bolj kot se niža starostna stopnja, bolj iz pravljice izginjajo strašljivi in spotakljivi elementi.

VOLK

Rdeča kapica običajno sreča volka, katerega simbolika se, glede na ciljno občinstvo, spreminja. Mnogi biologi menijo, da je srečanje Rdeče kapice in volka tem živalim naredilo ogromno škode, saj jih prav zato poznamo kot nevarne in hudobne živali. Kar pa seveda ni res. Volk sodi med plenilce in je največji predstavnik iz družine psov. Slovenska populacija volkov je ena redkih avtohtonih populacij, ki je ostala v Evropi, in zaradi tega je njegova ohranitev izrednega pomena. Strokovnjaki zagotavljajo, da volkovi ne predstavljajo grožnje za človeka. V Sloveniji v zadnjih sto letih ni znan noben primer napada volka na človeka, tudi tam ne, kjer volkovi živijo v neposredni bližini človeških prebivališč.

UŠESA IN NOS

Ali ste vedeli, da ljudem ušesa in nos rastejo vse življenje? Zato imajo starejši ljudje zares velika ušesa in velike nosove. Hkrati pa ljudem s starostjo pešajo čuti, sluh, vid, voh, izgubljajo pa tudi zobe (če si jih kot otroci ne umivajo dovolj). Zajci imajo velika ušesa zato, da bolje slišijo plenilca oziroma lovca. Sove imajo velike oči zato, da ponoči, ko lovijo, bolje vidijo svoj plen. Ste vedeli, da imajo plenilci oči spredaj, da bolje vidijo (bežeči) plen, tiste vrste, ki so plen, pa imajo oči na strani, da s pogledom zajamejo čim več okolice in prej opazijo plenilca oziroma lovca.

Smo ljudje lovci ali plen?

Poznaš kakšen pravljичni lik, ki mu zraste nos? Kdaj mu zraste?

Vam starši kdaj očitajo, da sedite na ušesih? Kaj to pomeni?

POŽREŠNOST IN POHLEP

Rdeča kapica v uprizoritvi ne posluša srca, pač pa trebuh ... In v zameno za sladoled volku ponudi vse, kar ima v košari, celo zbirko dragocenih punčk (matriošk), ki ji jo je podarila babica. Vendar pa požrešnost ni nujno vezana samo na hrano. Lahko smo požrešni (lakomni ali celo pohlepni) po igračah, denarju, ozemlju, skratka po materialnih dobrinah; in ta vrsta požrešnosti je še hujša. Večina civilizacij to neprijetno človeško lastnost obsoja. V budizmu je tako na primer ena od štirih plemenitih resnic ta, da se trpljenje pojavi zaradi navezanosti na predmet hrepenenja ... V krščanstvu je pohlep eden od smrtnih grehov, podobno je tudi v judovski tradiciji ...

MATRIOŠKA

Matrioška (v Sloveniji jo poznamo kot babuško) je tradicionalna ruska igrača. Prva matrioška je bila izklesana leta 1890, njen avtor pa je navdih zanjo dobil pri japonskih lesenih lutkah, ki predstavljajo sedem bogov prihodnosti. Matrioška je narejena iz lesa, je votla in prerezana na pol. Polovici se odpreta in v telesu največje se skriva manjša in v njej še manjša ... do najmanjše, ki je ne gre več deliti. Po tradiciji naj bi bila vsaka matrioška sestavljena iz petih, lahko pa jih je tudi več. To število je pogosto liho, ni pa nujno. Oblika je valjasta, z ravnim dnom, brez štrlečih elementov. Matrioške, ki so praviloma punčke, nimajo rok, razen če so naslikane. Po tradiciji je prvi del matrioške ženska, oblečena v sarafan, rusko narodno nošo. Figure znotraj pa so lahko obeh spolov, najmanjša pa je po navadi otrok, narejena iz enega kosa lesa, ki se ne deli. Posebno umetnost predstavlja poslikava figur. Matrioška je po navadi zamišljena tako, da sledi določeni temi, na primer predstavlja kmečko dekle v narodni noši, vendar je lahko tema karkoli, od pravljичnih likov do političnih voditeljev.

